ॐ खप्तड स्वामीज्यूका "अमृत" वचन

जसरी प्राणी मात्र वायुको आश्रम लिन्छन् त्यसरी नै सबै
आश्रमका मानिस गृहस्थआश्रमीहरूबाट आश्रम पाउँछन् -

"यस आश्रममा आएर
मनुष्य सत्कर्म गरेर मोक्ष प्राप्त गर्न सक्तछ।"

वेद हामो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमलबाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

एउटा अर्को अवसरमा राजा जनकले सुवर्ण मण्डित सिंग भएका एक हजार गाई यस्तो पुरुषलाई दिने संकल्प गरे, जो श्रेष्ठ आत्म विद्याको ज्ञाता होस्, अनि याज्ञवल्क्यले आफ्ना चेलालाई भने यी गाईहरूलाई मेरो घरमा पुऱ्याइदेउ, धेरै विद्वान्हरू त्यो सभामा उपस्थित थिए, उनीहरूले याज्ञवल्क्यको यो चेष्टामा आपत्ति गरे र उनीहरूले यस्तो प्रश्न गर्न लागे, जुन प्रश्नले सबैको बुद्धि चक्कऱ्याउँथ्यो । यसमा विदुषी गार्गी पनि थिइन् । उनले पनि अनेक प्रश्न गरिन् ।

क

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमलबाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र मैत्रेयीको संवाद

बृहदारण्यक उपनिषद्मा पनि मैत्रेयी र गार्गी वाचकनवीको कथा छ। यसबाट थाहा हुन्छ त्यो युगको हिन्दू- नारीहरूको आध्यात्मिक दृष्टि कति सूक्ष्म र गम्भीर थियो याज्ञवल्क्य जब संन्यास लिन सोच्न लागे अनि उनले सबै धन सम्पत्तिलाई मैत्रेयी र कात्यायनी आफ्ना दुई पत्नीलाई बाँडिदिन चाहे। अनि मैत्रेयीले उनीसँग भनिन्- "सा हो वाच मैत्रेयी यन्नु म इयं भगोः सर्वा पृथ्वी वित्तेन पूर्णस्यात्स्मात्न्हं तेनामृताऽहो उनेति, नेति हो वाच, याज्ञवल्क्यो यथै वो पकरणवातां जीवितं तथैव ते जीवित ॐ स्यादमृत्तस्य तु नाशास्ति वित्तेनेति। सा हो वाच मैत्रेयी एनाहं नामृता स्यांपमहं तेन कुर्या यदेवं भगवान्वेद देव मे ब्रुहीति। सा हो वाचः याज्ञवल्क्यः प्रिया वैं खलु यो भवती सती प्रियम् वृधद्धन्त तर्हि भवत्येत द्वयाख्यास्यामि व्यान्वक्षाणस्थतु मेनिदिध्यासस्वेति भगवन्"। यदि धनले सम्पन्न सारा पृथ्वी मलाई मिले त्यसबाट के म अमर हुन सक्तछु ? याज्ञवल्क्यले भने- हुँदैन, भोग सामग्रीले युक्त मनुष्यको जीवन जस्तो हुन्छ, त्यस्तै तिम्रो पनि जीवन हुन्छ। धनले अमर हुने आशा छँदैछैन। ख

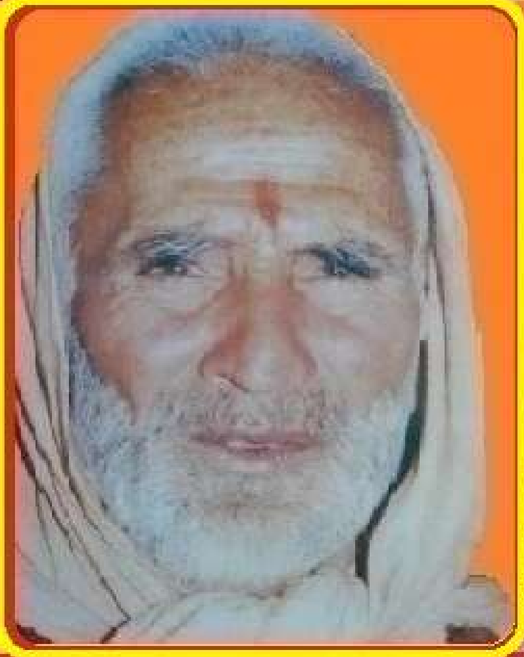

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

अनि मैत्रेयीले भनिन्-“जेले म अमर हुन्न, त्यसलाई लिएर के गर्नु। तपाई जेलाई अमरत्वको साधन मान्नुहुन्छ त्यही मलाई भन्नुहोस्।” अनि याज्ञवल्क्यले भने- निःसन्देह तिमी पहिले पनि मेरी प्रिया रह्यौ र अब पनि तिमीले प्रसन्नतालाई बढायौ। अतः मैत्रेयी म अत्यन्त सन्तुष्ट छु। तिमीलाई यो अमरत्वको साधनको व्याख्या गर्दछु, तिमी मैले भनेको विषयलाई राम्ररी चिन्तन गर अनि याज्ञवल्क्यले उनलाई परम अमृतत्त्वको उपदेश दिए। व्याख्याका लागि वृहदारण्यक उपनिषद्को ‘पञ्चम ब्राह्मण’मा हेर अन्तमा मैत्रेयीलाई उपदेश दिए- “ने वा अरे सर्वस्व कामाय सर्व प्रियं भवत्ययात्मनस्तु कामाय सर्वप्रियं भवति। आत्मा वा अरे द्रष्टव्य श्रोतव्यो, मन्तव्यो निदिध्यासितव्यो मैत्रेययात्मनी खल्वरे दृष्टे श्रुते मते विज्ञात इदम् सर्व विदितम्।” ग

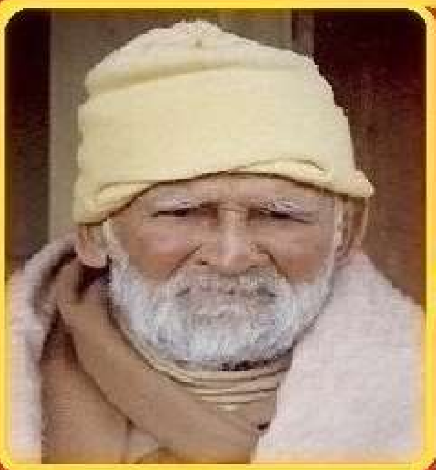

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

खालि यति नै सम्झ कि सबैको प्रयोजनका लागि सबै प्रिय हुँदैनन्, तर आफ्नो आत्माको नै प्रयोजनका लागि सब प्रिय हुन्छन् । अतः हे मैत्रेयी ! आत्मा नै दर्शन, श्रवणको योग्य, मननको योग्य र ध्यान गर्न योग्य छ । हे मैत्रेयी ! निः सन्देह आत्माको दर्शन, श्रवण, मनन तथा विज्ञात भएमा यी सबै विज्ञात हुन्छन्, किनभने अधिष्ठान आत्मादेखि भिन्न यो अध्यस्त वस्तु केही पनि छैन । ....हे मैत्रेयी ! जुन अविद्यावस्थामा द्वैत झैं प्रतीत हुन्छ, त्यहाँ पनि अरू-अरूलाई देखिन्छ अरू-अरूको रस लिन्छ, अरू-अरूलाई भन्दछ, अरू-अरूलाई छुन्छ र अरू-अरूको मनन गर्दछ, अरू-अरूलाई विशेष रूपले जान्दछ । यसको विपरीत जहाँ यस विद्वान्‌को दृष्टिमा सबै आत्मा नै भयो, त्यहाँ केले केलाई छोयो र केले केलाई जान्यो । पुरुष जेद्वारा यी सबैलाई जान्दछ, उसलाई कसरी केद्वारा जान्ने ? त्यो यो 'नेतिनेति' यस प्रकार बताइयो । आत्मा अग्राह्य छ, त्यसको ग्रहण हुँदैन । अशीर्य छ, त्यसको विनाश हुँदैन । असँग छ त्यो कहीं पनि आशक्त हुँदैन । अवध्य छ, अतः त्यो पीडित र क्षीण हुँदैन । हे मैत्रेयी ! विज्ञातालाई केबाट जान्ने ? यस प्रकार मैले तिमीलाई उपदेश गरें । मैत्रेयी ! तिमी निश्चय जान, यही नै अमृतत्त्व हो । यति भनेर याज्ञवल्क्य संन्यासी भए । घ

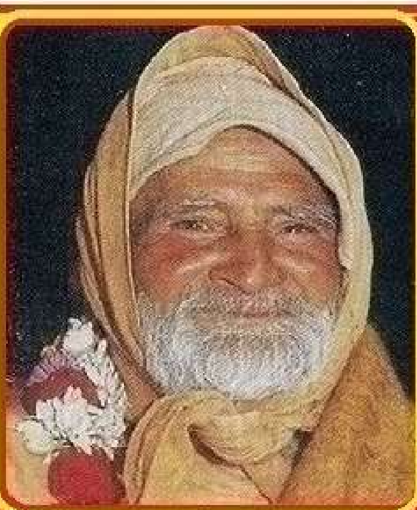

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषक करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

"अथ हैन गार्गी वाचकनवी पप्रच्छ याज्ञवल्क्येति हो वाच यदिदं सर्वभपस्वोतं च प्रोतं च कस्मिन्नु खल्वाप ओताश्च प्रोताश्चेति वायौ गार्गीति, कस्मिन्नुखलु वायुरोतश्च प्रोतश्चेत्यन्तरिक्ष लोकेषु, गार्गीति कस्मिन्नु खल्वन्तरिक्षलोका ओताश्च प्रोताश्चेतिगन्धर्व लोकेषु, गार्गीति कस्मिन्नु खलुगन्धर्व लोका ओताश्च प्रोताश्चेत्यादित्य लोकेषु गार्गीति..............।" फेरि ती याज्ञवल्क्यसँग वाचकनवी पुत्री गार्गीले सोधिन्- हे याज्ञवल्क्य यो पार्थिव वस्तु समुदाय छ सबै जलमा ओतप्रोत छ अर्थात् वस्त्रमा तन्तु समान ओतप्रोत छ त जल केमा ओतप्रोत छ ? याज्ञवल्क्यले भने हे गार्गी ? वायुमा जलीय या पार्थिव वस्तुको आश्रय नलिई अग्निको स्वरूप सिद्ध हुँदैन । यसैले अग्निको ओतप्रोत भाव सिद्ध हुँदैन । गार्गीले भनिन् वायु केमा ओतप्रोत छ ? याज्ञवल्क्यले भने- 'हे गार्गी ? अन्तरिक्ष लोकमा ।' गार्गीले भनिन्- अन्तरिक्ष लोक केमा ओतप्रोत छ ? याज्ञलल्क्यले भने "हे गार्गी ? आदित्य लोकमा ।" गार्गीले सोधिन्- "आदित्य लोक केमा ओतप्रोत छ ?" याज्ञवल्क्यले जवाफ दिए- "हे गार्गी ? नक्षत्र लोकमा । गार्गीले फेरि सोधिन्- नक्षत्र लोक केमा ओतप्रोत छ ?" उनले जवाफ दिए 'देवलोकमा ।' फेरि सोधिन्- देवलोक केमा ओतप्रोत छ ? हे गार्गी ? ब्रह्मलोकमा ।' "ब्रह्मलोक केमा ओतप्रोत छ ?" यसमा याज्ञवल्क्यले भने- हे गार्गी ? तिमी धेरै प्रश्न नगर अनि वाचकनवीकी छोरी गार्गी चुप लागिन् । ङ

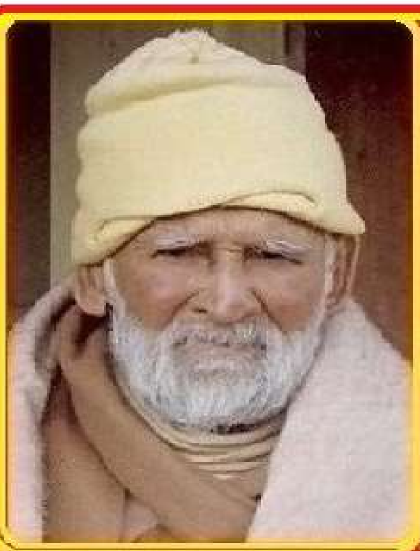

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हामो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

यस पछि अरुणी उद्दालक याज्ञवल्क्यसँग आत्मस्वरूपको विषयमा केही प्रश्न गरेर निवृत्त भए। अनि एकचोटि फेरि गार्गी ब्राह्मणहरूलाई सम्बोधन गरेर बोलिन्- "अथ हो वाचक्नव्युवाच ब्रह्मण भगवन्त "हन्ताहमिमं द्वौ प्रश्नौ प्रक्ष्यामी तौ चेन्मे वक्ष्यति नवै जात युष्माकमिमं कश्चिद् ब्रह्मोघं जेतेति, पृच्छ गार्गीति। साहोवाचाहं वै त्वा याज्ञवल्य यथो कायो वा वैदेहो वोग्रपुत्र उज्यं धनुरधिज्य कृत्वा द्वौ वाणवन्तौ सपत्नाति व्याधिनौ हस्ते कृत्वो पोत्तिष्ठेविभे वाहंत्वा द्वाभ्यां प्रश्नाभ्यामुपोदस्थां ता मे ब्रूहीति," पृच्छ गार्गीति।

फेरि वाचकनवीले भनिन्। पूजनीय ब्राह्मणहरू ! अब म यिनीसँग दुई प्रश्न सोद्धछु। यदि यिनीहरू मेरा ती प्रश्नहरूको जवाफ दिन्छन् त फेरि तिमीहरूमध्ये कसैले पनि यिनलाई ब्रह्मसम्बन्धी कुरामा जित्न सक्तैनौ। अनि ब्राह्मणहरूले भने- "हुन्छ गार्गी सोध।" अनि गार्गीले भनिन्- "याज्ञवल्क्य जुन प्रकार काशी या विदेह नगरमा बस्ने कुनै वीर वंशज पुरुष प्रत्यंचाहीन धनुमा ताँदो चढाएर शत्रुहरूलाई अत्यन्त पीडा दिने खालको फणावाला शर हातमा लिएर खडा हुन्छ, त्यसरी नै म दुई प्रश्न लिएर तिम्रो अगाडि उपस्थित हुन्छु, तिमी मलाई त्यसको उत्तर देऊ। "यसमा याज्ञवल्क्यले भने- "गार्गी सोध।"

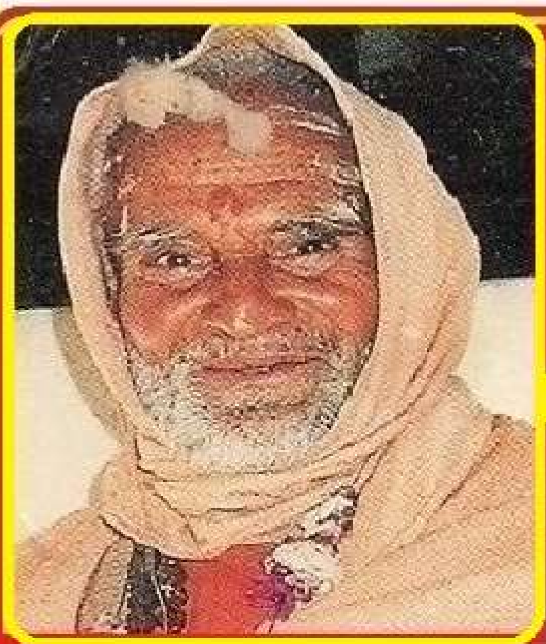

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

उनले सोधिन्- "याज्ञवल्क्य ? जुन द्युलोकभन्दा माथि छ, जुन पृथ्वीभन्दा तल छ र जुन द्युलोक र पृथ्वी लोकको बीचमा छ र आफैं पनि जुन यो द्युलोक र पृथ्वी हो तथा जेमा भूत, वर्तमान र भविष्य यसरी भनिन्छन् ती सबै केमा ओतप्रोत छन् ?"

अनि याज्ञवल्क्यले भने- "गार्गी ? जुन द्युलोकभन्दा माथि, पृथ्वीभन्दा तल र जुन द्युलोक र पृथ्वीको बीचमा छ तथा आफू पनि जो द्युलोक र पृथ्वी हो र जेमा भूत, वर्तमान र भविष्य यस प्रकार भन्दछन्, ती सबै आकाशमा नै ओतप्रोत हुन्छन् ।" अनि गार्गीले भनिन्- "याज्ञवल्क्य ? तपाईंलाई नमस्कार छ, जसले मलाई यो प्रश्नको उत्तर दियो अब अर्को प्रश्नका लागि तयार हुनु पर्‍यो ।" अनि याज्ञवल्क्यले भने- "गार्गी सोध ।"

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

जो द्युलोक र पृथ्वी हो र जेमा भूत, वर्तमान र भविष्य यस प्रकार भन्दछन्, ती सबै आकाशमा नै ओतप्रोत हुन्छन् ।" अनि गार्गीले भनिन्- "याज्ञवल्क्य ? तपाईंलाई नमस्कार छ, जसले मलाई यो प्रश्नको उत्तर दियो अब अर्को प्रश्नका लागि तयार हुनु पर्‍यो ।" अनि याज्ञवल्क्यले भने- "गार्गी सोध ।"

अनि गार्गीले भनिन्- "तर आकाश केमा ओतप्रोत छ ? त्यसमा याज्ञवल्क्यले भने- "गार्गी ? त्यो यस तत्त्वलाई त ब्रह्मवेत्ता अक्षर भन्दछन्, त्यो न मोटो छ, न दुब्लो छ, न सानो छ, न ठूलो छ, न रातो छ, न झोल छ, न छाया हो, न अन्धकार हो, न वायु हो, न आकाश हो, न भगवान् हो, न रस हो, न गन्ध हो, न नेत्र हो, न कान हो, न वाणी हो, न मन हो, न तेज हो, न प्राण हो, न मुख हो, न नाक हो, त्यसमा न भित्र छ, न बाहिर छ, त्यो केही पनि खाँदैन, उसलाई कोही पनि खाँदैनन् । यज्ञ गर्छ र अनेकौं सहस्र वर्षपर्यन्त तपस्या गर्छ, उनीहरूको सबै यो कर्म अन्तवाला नै हुन्छ । जो कोही पनि यस अक्षरलाई नजानी यो लोकबाट मर्दछ, त्यो कृपण (दीन) हो र हे गार्गी ? जो यस अक्षरलाई जानेर यो लोकबाट मर्दछ, त्यो ब्राह्मण हो । हे गार्गी ? यो अक्षर स्वयं दृष्टिको विषय होइन, तर द्रष्टा हो, श्रवणको विषय होइन, तर श्रोता हो मननको विषय होइन तर मन्ता हो स्वयं अविज्ञात रहेर अरूको विज्ञाता हो । यो भन्दा बेग्लै कुनै द्रष्टा छैन । यो भन्दा बेग्लै कुनै मन्ता छैन र यो भन्दा बेग्लै कुनै विज्ञाता छैन । हे गार्गी ? निश्चय यो अक्षरमा नै आकाश ओतप्रोत छ ।"

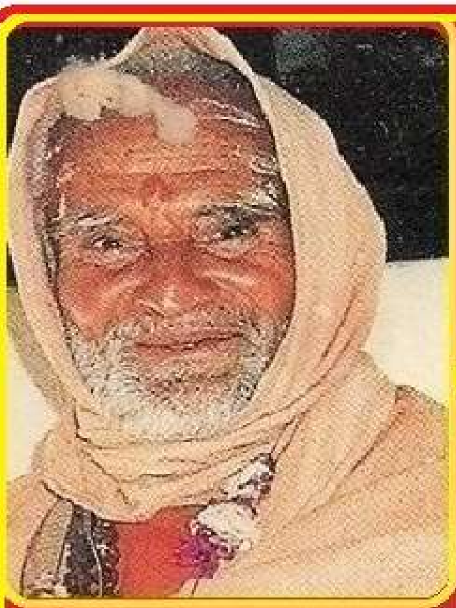

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

"सा हो वाच ब्राह्मण भगवन्तस्तदेव वहु मन्येध्वं यदस्मान्न मस्कोरण मुच्येध्वं न नवै जातु युष्माकमिनं कश्चिद् ब्रह्मोद्यं जेतेति, हे गार्गी ? यो अक्षरको नै प्रशासनमा सूर्य चन्द्रमा विशेष रूपले धारण गरेर स्थित हुन्छ। हे गार्गी ? यो अक्षरको नै प्रशासनद्वारा द्युलोक र पृथ्वीमा विशेष रूपले धारण गरेर स्थित हुन्छ। हे गार्गी ? यो अक्षरलाई नै प्रशासनमा निमेष, मुहूर्त, दिन, रात पक्ष (अर्धमास), ५ महिना, ऋतु र संवत्सर विशेषरूपले धारण गरेर स्थित रहन्छ। हे गार्गी ? यो अक्षरको नै प्रशासनमा पूर्व-वाहिनी र अरू नदीहरू श्वेत पर्वतदेखि बहन्छन्, त्यसको अनुसरण गरिरहन्छिन्। हे गार्गी ? यो अक्षरको नै प्रशासनमा मनुष्य दाताको प्रशंसा गर्दछ, तथा देवगण ? यज्ञमानको र पितृगण दर्वीहोमको अनुवर्तन गर्दछन्। हे गार्गी ? जो कोही यो लोकमा यो अक्षरलाई नजानेर हवन गर्छ वाचक्नव्युरम्। इत्यष्टमं ब्राह्मणम् ॥ गार्गीले भनिन्- "हे पूजनीय ब्राह्मणहरू तपाईं यसलाई धेरै बुझ्नुहोस्, जो यसबाट नमस्कार गरेर छुटकारा पाउन्। तपाईंहरूमध्ये कोही पनि यी याज्ञवल्क्यलाई ब्रह्मवादमा जित्न सक्नुहुन्न।" यस पछि वाचकनवीकी छोरी चुप भइन्। झ

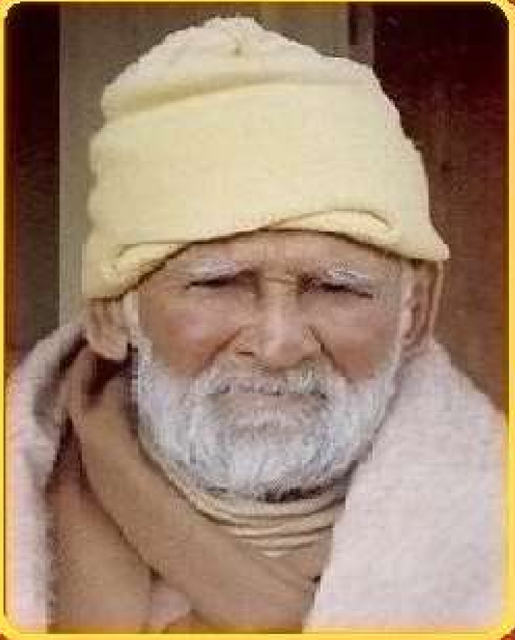

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

पत्नीहरूको आग्रहले शिव, विष्णु तथा ब्रह्माजी विवश भई अनुसूयाको धर्म-परीक्षा लिनलाई प्रस्थान गरे । तिनीहरू बेग्ला-बेग्लै रूपले प्रस्थान गरेका थिए तर संयोगले यस्तो भयो, चित्रकुटमा पुग्नुभन्दा अगाडि मार्गमा नै एकसाथ हुन पुगे । तीनैजना छद्मभेषी थिए ।

महर्षि अत्रि वनमा फल समिधादि लिन गएका थिए । तीनैजना तेजस्वी अतिथि एकैचोटी नै उनको आश्रममा पुगे । तीनै जनाले भने 'हामी ज्यादै भोका छौं ।' अनुसूयाजीले उनीहरूको आसन र जलले स्वागत गरिन् । तर, अतिथिहरूले एउटा अद्भुतको कुरा भने 'जबसम्म तपाई नाङ्गी भएर आहार दिनुहुन्न, हामी त्यसलाई खाँदैनौं ।'

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

'ठीक छ' अनुसूया गम्भीर भइन् । स्त्री आफ्नो पतिको सम्मुख नाङ्गी हुन्छिन् अथवा शिशुको अगाडि, जो उनको पेटबाट जन्मन्छन् । अन्य पुरुषको सम्मुख सती निर्वस्त्र कसरी हुन्छिन् ? यस्तो विचार आउने बित्तिकै ती सती शिरोमणिको आँखा एकैछिन् बन्द भयो । उनको सतित्त्वको अगाडि त त्रिदेवहरूको माया पनि आवरण बन्न सकेन । वास्तविकता के हो ? उनलाई तत्कालै थाहा भयो । उनको ओठमा मन्द मुस्कानको भाव आयो ।

"तिमीहरू तीनजना नै नवजात शिशु बन ?" अनुसूयाले हातमा जल लिएर तीनै जनामाथि छ्यापिन् । त्रिदेव साना बालक बनेर बाल-सुलभ चेष्टा गर्न लागे । अब आमा उनीहरूलाई कसरी राख्दछिन्, कसरी दूध पिलाउँछिन्- यसको प्रश्न कहाँ रह्यो ?, "यस्तो खान्छौं" भन्न अब त्यहाँ को रह्यो । महर्षि आए र पत्नीले उनलाई तीन पुत्र पाएको मङ्गल समाचार दिइन् । अत्रि आश्रम तीन बालकको क्रीडाले मुखरित भयो, तर कैलाश, बैकुण्ठ, ब्रह्मलोकमा लामो प्रतीक्षा असह्य भयो । जब प्रतीक्षा असह्य भयो अनि तीनैजनाका श्रीमतीलाई अत्रि आश्रम आउन नै पर्‍यो ।

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमलबाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

याज्ञवल्क्य र गार्गीको संवाद

"हामी तपाईंका बुहारी हौं। हाम्रो अपराध क्षमा गर्नुहोस्।" तीनवटीले देवी अनुसूयाको चरणमा शिर राखे- "अब हाम्रा स्वामी हामीलाई दिनुहोस्।" यस्तो अनुग्रह गरे। यस्तो प्रार्थना गर्दा अनुसूयाजीले त्रिदेवीहरूलाई उनीहरूको वास्तविक स्वरूप दिइन्, तर तीनवटालाई नै माता अनुसूयाको वात्सल्यको स्वाद लागेको थियो। शिव, विष्णु तथा ब्रह्माजी उनीलाई छोड्न तत्पर थिएनन्। अतएव अंशले उनीहरू महर्षि अत्रिका छोरा बने। भगवान् विष्णुको अंशले दत्तात्रेय, शङ्करको अंशले दुर्वासा तथा ब्रह्मको अंशले चन्द्रमाको रूपमा अवतीर्ण भए।

मर्यादा पुरुषोत्तम श्रीराम जब चित्रकुटबाट दक्षिण जान लागे त्यो बेला महर्षि अत्रिसँग बिदा लिनका लागि उहाँको आश्रम जानुभयो। त्यो बेला अनुसूयाजीले श्रीसीताजीलाई पातिव्रत्य-धर्मको अति सुन्दर उपदेश दिनुभयो। रामायणमा त्यसलाई हेर्नुपर्छ ती उपदेश प्रत्येक नारीले मनन गर्न योग्य छ।

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

ऋग्वेदको मन्त्रद्रष्टा ऋषिहरूमा केही विशिष्ट महिलाहरू पनि भएका छन्। ती साहित्यिक एवं अध्यात्मिक जगत्का देदीप्यमान विभूतिहरू हुन्। ऋषि दीर्घतमाकी नातिनी र काक्षिवान्की छोरी घोषा कुष्ठरोगले पीडित थिइन्। यसैले उनीसँग कसैले विवाह गर्न सकेनन्। अश्विनीकुमारले उनलाई यो रोगबाट मुक्त गराए, यसैमा उनले अश्विनी कुमारको एउटा स्तुति गरेकी छन्, अगस्त्य ऋषिकी बहिनीले ऋग्वेदको एउटा मन्त्र देखेकी छन्। अगस्त्य मुनिकी पत्नी लोपमुद्राले रतिको स्तुति गरेकी छन् जसमा आफ्नो पतिसँग पुनर्मिलनको प्रार्थना गरिएको छ। बृहस्पतिकी कन्याको नाममा पनि एक मन्त्र छ। यस प्रकार वागम्मृणी भारद्वाजी आदि अनेक मन्त्रद्रष्टा महिलाहरू पनि छन्। ४

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

यसको अतिरिक्त अनेक ब्रह्मवादिनी महिलाहरूको पनि योगवासिष्ठ तथा उपनिषद् आदि ग्रन्थहरूमा वर्णन मिल्दछ। योगवासिष्ठमा एउटा अति शिक्षाप्रद कथा लीलाको आएको छ। यस कथामा सबैभन्दा ठूलो शिक्षा जुन दिइएको छ, त्यो जीवन्मुक्त स्थितिको विषयमा छ जीवन्मुक्त शरीरमा रहेर पनि बन्धनमुक्त नै रहन्छ। आसक्ति र हर्ष या विषादले मुक्त रहेर त्यो जीवनको समस्त कर्म गर्दछ। ब्रह्म अर्थात् चित् (चेतन शक्ति) आफ्नो क्रियात्मक रूपले जगत् बन्दछ। ब्रह्म नै आफूलाई म र यी दुई रूपमा मानेर जीव बन्दछ। जीव सूक्ष्म शरीर र इन्द्रियहरूको कल्पना गर्दछ र स्वयं आफ्नो ब्रह्म जगत्को निर्माण गर्छ। सो सबै विस्तार परिणामत हो। माण्डूक्यकारिकामा मनका विषयमा भनिएको छ-

मनो दृश्यमिदं द्वैत यत्किंचसचराचरम्
मनसो ह्यमनीभावे द्वैतं नैवोपलभ्यते ॥५

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नम

वेद हामो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

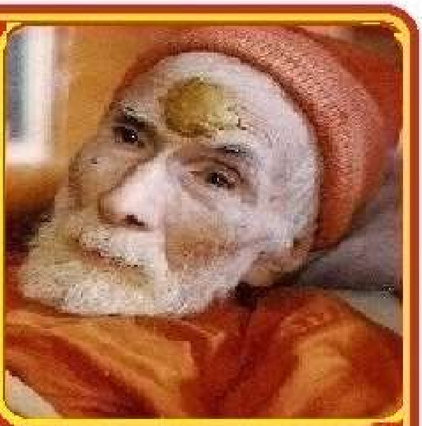

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

मानव जीवनको लक्ष्य वास्तवमा भगवत्प्राप्ति या मुक्ति हो। यो मुक्ति परमात्मामा लय नभई मिल्दैन। यसैले मुक्तिका लागि स्त्री-पुरुष दुवैलाई नै साधनाद्वारा परमात्मामा लय हुनु आवश्यक छ। पुरुषमा त परम-पुरुष परमात्माको शक्ति धेरै छैन। अतः मुक्ति लाभार्थ उसको यति नै कर्तव्य हुन्छ त्यो बन्धन गर्ने अशुद्ध माया या प्रकृतिलाई छाडेर आफ्नो भित्र जुन परमात्माको अधिक शक्ति छ, त्यसलाई आफ्नो स्वरूपमा चिन-अहं ब्रह्मास्मि- म ब्रह्म हुँ, तर स्त्रीको भित्र त प्रकृतिको सत्ता ज्यादै छ, स्त्री त्यसको अक्षरूपिनी

हुन्। यसैले उनी आफ्ना सत्तालाई कहाँ छोड्छिन् ? उनी आफ्ना सत्तालाई छोड्न सक्तिनन्। तर, पुरुषको सत्तामा आफ्ना सत्तालाई मिलाउन सक्तछिन् र स्त्रीमा समर्पणको भावना प्रबल हुनाले यो उनका लागि स्वाभाविक पनि हो, यसैकारण आफ्नो स्त्रीसत्तालाई पुरुषसत्ता या पतिसत्तामा लीन गरिदिनु नै स्त्रीको स्वाभाविक धर्म हो र यसैलाई पतिव्रत्य धर्म भन्दछन्। जुन महाभागास्त्री आफ्नो सत्तालाई मैत्रेयी, गार्गी आदि जस्तैले एकचोटि सीधा नै परम पति परमात्मामा लय गर्न सक्तछन्, ती ब्रह्मवादिनी कहलाउँछन्, ती स्त्रीहरूमा प्रायः काम विकास छैन बराबर नै हुन्छ, उनीहरूमा कुनै त रजस्वला पनि हुँदैनन्।

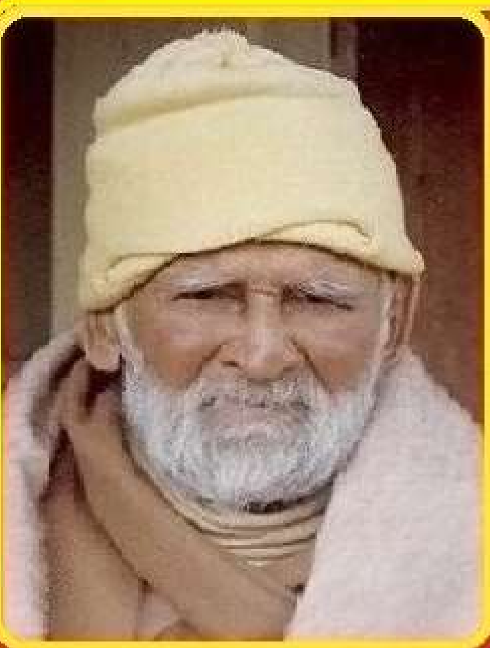

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हामो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमल बाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

अरू स्त्रीहरू आफ्नो लोग्नेलाई नै भगवान्‌को रूप सम्झेर उनीहरूमा नै सीता, सावित्री आदिले झैं आफ्नो मन-प्राणलाई तल्लीन गर्दछन् र यो नै उनीहरूका लागि स्वाभाविक तथा सहज सर-साधन हो। यिनै कारण आर्यशास्त्रमा पातिव्रत्य धर्मको यति गौरव तथा स्त्री जातिको मोक्षका लागि यसैलाई एकमात्र धर्म भनिएको छ। यही धर्मशास्त्र-वर्णित पातिव्रत्य या सती धर्मको वैज्ञानिक रहस्य छ। सती-धर्मको यो रहस्यलाई संसारका सबै जातिले पूर्णरूपले बुझेका छैनन्। जुन जातिको आध्यात्मिक स्थितिको उन्नति जति धेरै हुन्छ, त्यो जाति यो रहस्यलाई उत्ति नै धेरै बुझ्दछन्। आर्य जातिका महर्षिहरूले यस जातिको लक्ष्य आत्मानन्दको प्राप्ति या मोक्षसिद्धिलाई मानेका छन्। यिनै कारण आर्य जातिको धर्म सिद्धान्तानुसार स्थूल इन्द्रियको विषय भोगमात्र नै जीवनको चरम उद्देश्य होइन, तर विषय तृष्णालाई पर पन्छाएर वैराग्यद्वारा परमात्माको आनन्दमा लीन हुनु नै चरमोद्देश्य हो।

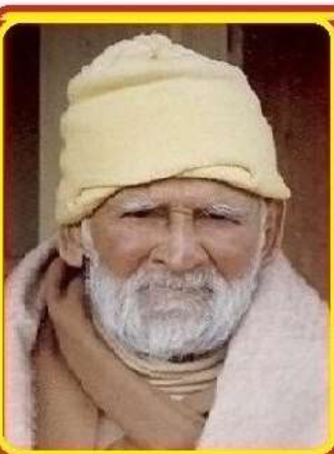

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमलबाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

साँच्ची त हामी पति-धर्मको विषयमा केही विचार गरिरहेका थियौं ।

धर्म हामीलाई शुद्ध एवम् पवित्र जीवन बिताउने मार्ग बताउँछ । धार्मिक भावनाले हामीलाई सुख-शान्ति तथा आनन्दमय एवम् शान्त जीवन प्राप्त गराउँछ । धर्मको आधार हो 'ईश्वरमा विश्वास' । सबैमा ईश्वर छ, अतः सबैले सधैं सबैसँग प्रेम गर्नुपर्छ । गृहस्थ जीवनका लागि पति धर्म पनि एक आवश्यक धर्म हो । पतिको परिभाषा के हो ? मनुष्य पति कहिले बन्दछ ? ब्रह्मचर्याश्रम पछि गृहस्थाश्रममा प्रवेश गर्नु अर्थात् शास्त्रीय विवाहमा कुनै एक कन्याको पाणीग्रहण गर्नु त्यो केटीको पति बन्नु हो । सिउँदोमा सिन्दूर भरेर नै मनुष्य उसको जीवनको लालीको रक्षाको जिम्मेवार बनेर पतिको पद ग्रहण गर्छ । जब यो कर्तव्य धर्म भावनाले प्रेरित भएर पुरुषको मनमा बस्दछ, अनि ऊ आफूमाथि नैतिक एवम् आत्मिक उत्तरदायित्वको अनुभव गर्न लाग्दछ ।

आर्य संस्कृति अध्यात्ममा निर्धारित छ । यसैकारण हामी परिणाममा जीवनको सच्चा सुख पाउँछौं । जहाँ त्रिकालज्ञ ऋषि-मुनिहरूले पत्नीका लागि पातिव्रत्य धर्मको आदेश दिएका छन्, त्यहाँ पतिका लागि पनि पत्नीव्रतको ठूलो महत्त्व बताएका छन्

स्त्रीपुरुषमा लिङ्ग भेदको साथै शारीरिक एवम् मानसिक विभिन्नताहरू पनि छन् । सबै कुरामा दुवैको कर्तव्य क्षेत्र अधिकतर घर-परिवार हो र पुरुषको बाहिरी दुनियाँमा छ । तर, कहिलेकाहीँ विशेष परिस्थितिमा यिनै कोमलाङ्गीहरूले जगदम्बा दुर्गासरह रणभूमि जस्तो भयानक क्षेत्रलाई पनि आफ्नो खेल मैदान बनाए

पति-पत्नी दुवै एक नै स्वरूपका दुई पूरक तत्त्व हुन् । पति-पत्नी दुवै धर्ममय जीवन बिताएर एक-अर्काका लागि त्याग गरेर हित गर्दछन् र एक-अर्काको भगवत्प्राप्तिको मार्गमा अग्रसर हुनमा सहयोग दिन्छन् । यही गृहस्थ धर्म हो

ॐ श्री गुरुपरमात्मने नमः

वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो

विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल

ब्रह्मज्ञानी परमपूज्य श्री १००८ खप्तडबाबा-तत्पुरूषका करकमलबाट पोखिएका ग्रन्थहरूका "अमृत"

सुसंस्कृत, विदुषी र ज्ञान सम्पन्न महिलाहरूको परम्परा हिन्दू संस्कृतिमा त्यो बेलादेखि आजसम्म निरन्तर चलेर आएको छ। श्रीमद्भागवतमा ब्रज गोपिनीहरू र ऋषि पत्नीहरूको जुन कथा आउँछ त्यसबाट यो बुझिन्थ्यो कि पुरुषहरूको अपेक्षा स्त्रीहरूमा नै यो अलौकिक ज्ञानको परम्परा ज्यादै सुन्दर रूपमा रहेर आइरहेछ।

भगवान्सँग हार्दिक प्रार्थना छ : सुसंस्कृत, विदुषी र ज्ञान सम्पन्न सन्त महिलाहरूको यो समादरणीय परम्परा हिन्दू धर्ममा सधैं फलोस् फुलोस् तथा सबै देशहरूमा र जातिहरूमा सबै कालमा मानव-जातिको अगाडि यो आदर्श बनिरहोस्।

पुरुष मानव जहिले पनि विनाशको एक महान् साधक रहेको छ, पुरुष सन्त पनि कहीं-कहीं श्रृंखलित भएको छ। तर, सन्त महिलाहरूमा प्राणीमात्रका लागि करुणा र ईश्वरप्रति भक्ति सदा-सर्वदा अक्षुण्ण रहेको छ।

या देवी सर्व भूतेषु मातृरूपेण संस्थिता।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥
चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिताजगत्।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥

-हरि ॐ तत्सत्-

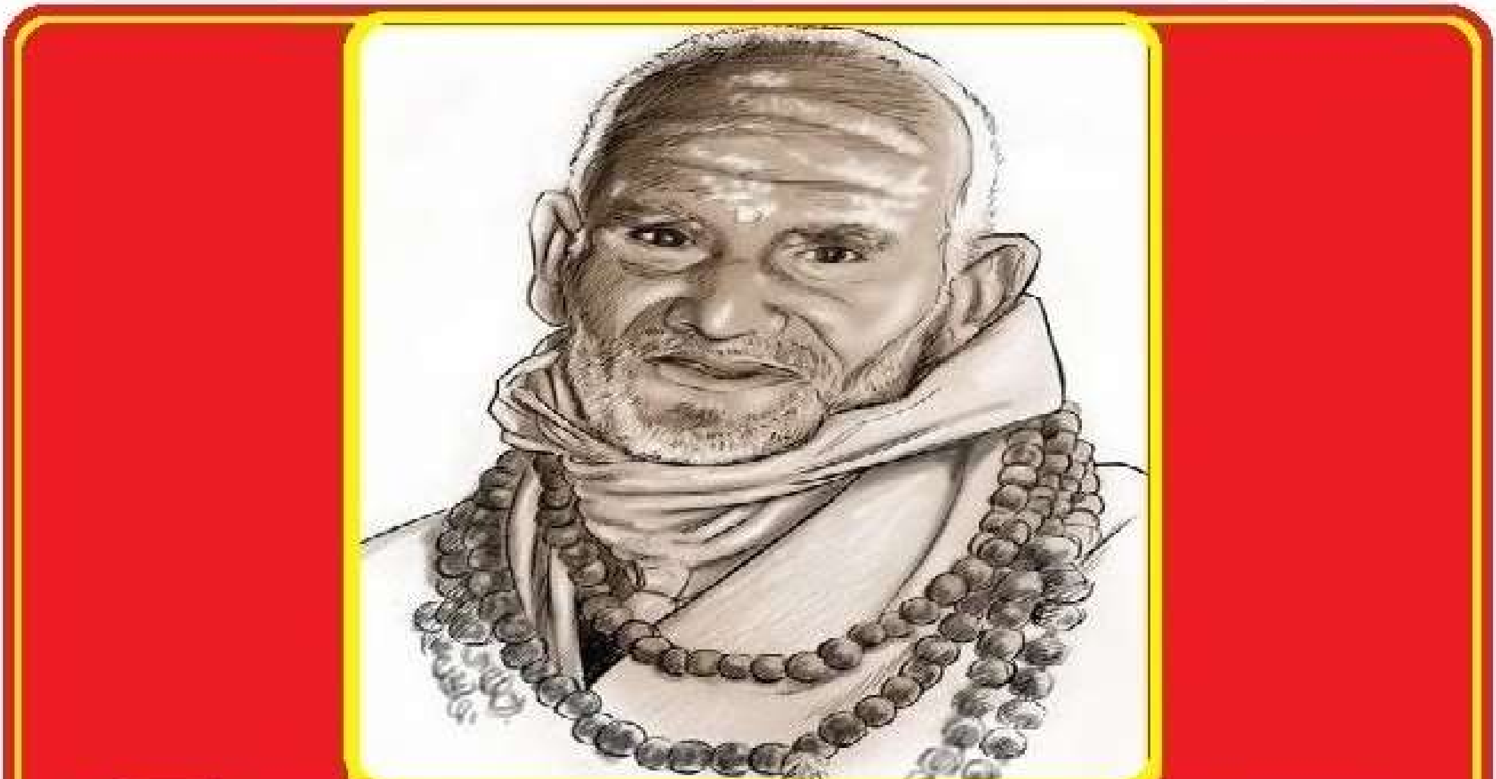
ॐ खप्तड स्वामीज्यूका "अमृत"वचन
सत्य त यो होकि हाम्रो जन्मको साथसाथै
हाम्रो स्वधर्म पनि जन्मन्छ। त्यो हाम्रो
जन्म भन्दा पहिलै हाम्रो लागि तयार हुन्छ।
वेद हाम्रो धर्म शास्त्र हो
विश्वको एकमात्र स्वतन्त्र हिन्दू राष्ट्र नेपाल